

2023-11-07

ABSTRACTS TILL ARBETETS MUSEUMS ARBETSLIVSKONFERENS

16–17 NOVEMBER 2023

Tema: Platser för arbete

Plats: Louis de Geer, konferensrum Vingen 1+2 och visningar på Arbetets museum

16 NOVEMBER

KEYNOTE

HEMMET SOM PLATS FÖR BETALT ARBETE

De senaste åren har det flexibla arbetslivet stått i centrum för många framtidsspaningar. Ett flexibelt arbetsliv lyfts fram som lösningen på flera samhällsutmaningar, hur stater ska öka kvinnors arbetskraftsdeltagande, hur företag och organisationer kan behålla kompetens, och hur individer ska balansera arbete och vardagsliv. En central komponent i detta flexibla arbetsliv är möjligheten att förvärvsarbeta hemifrån.

Men även om hemarbete är centralt för diskussionen om framtidens arbetsliv så är företeelsen inte ny; betalt förvärvsarbete i det egna hemmet har varit en konstant sedan industrisamhällets början. Under större delen av vår moderna historia har hemmet varit den vanligaste platsen för betalt arbete.

Synen på betalt hemarbete har dock förändrats över tid. Under 1700- och 1800-talet sågs det betalda hemarbetet som en uppmuntrad lösning på både familjers försörjning, och hur Sverige ska få i gång en industrialisering. Under början av 1900-talet kom i stället kvinnors betalda hemarbete att betraktas som ett socialt problem, och förbjöds till och med i flera länder. Och nu under 2000-talet är vi alltså tillbaka vid betalt hemarbete som en lösning.

Den här föreläsningen kommer handla om hur kön, ideologi och platsen för arbete har förändrats och förhandlats över tid; från 1700-talets tidiga textilindustri till statliga tjänstemän som vobbar 2023.

**ARBETETS
MUSEUM**

Laxholmen, 602 21 Norrköping
011-23 17 00
www.arbetetsmuseum.se

Måndag – söndag 10-17
Alltid fri entré

Malin Nilsson är forskare i ekonomisk historia vid Lunds universitet. Hennes forskning fokuserar på industrialisering, kön och hemmet som arbetsplats.

VI SOM ARBETAR MED VÅRA KROPPAR

Om villkor.
Om klass.
Om värdighet.

33 arbetare från Kiruna i norr till Malmö i söder berättar.

Vi som arbetar med våra kroppar är ett dokumentärt konstprojekt av Annica Carlsson Bergdahl och Fotograf Elisabeth Ohlson i samarbete med Länsmuseet Gävleborg och ABF med stöd av LO, Arbetarrörelsens kulturfond och Västra Götalandsregionen.

Under presentationen kommer bland annat ett bildspel att visas.

Annica Carlsson Bergdahl är dokumentärförfattare och kulturproducent bosatt i Göteborg.

HEMMAKONTORET SOM DEN NYA BOSTADEN

När pandemin under drygt 2 år tvingande drygt hälften av Sveriges arbetsföra befolkning att arbeta helt eller delvis hemifrån hände en rad saker som är viktiga att diskutera om man som jag är intresserad av att förstå hur bostaden som idé och plats organiseras och brukas.

För det första utmanades bostadens materiella organisation. Nya fysiska objekt, som kontorsstolar, datorskärmar och ljuskällor, infogades bland bostadens redan existerande möblemang. Bostadens befintliga inredning kunde också ges nya funktioner eller plockas undan till förmån för nya materiella ting. Samtidigt utmanades estetiska konventioner när olika inredningstraditioner, från hemmet och kontoret, blandades.

För det andra utmanades bostadens organisation rent rumsligt. Arbetsplatsen behövde inrymmas någonstans och i mindre bostäder gällde det att hitta lämpliga

avgränsningar som nya väggar, skynken eller skärmar i bostaden så att arbetsplatsen kunde ges viss avskildhet. De nya arbetsplatserna skapade samtidigt nya rörelsemönster i bostaden när vissa delar av bostaden kunde bli helt eller delvis obrukbara för övriga familjemedlemmar.

För det tredje utmanades också den sociala organisationen av bostaden, alltså de förgivettagna rutiner kring sociala beteenden och relationer som bostadens innevånare förhållit sig till tidigare. Kollegor bjöds med hjälp av digitala möten in i den privata sfären, familjemedlemmar kunde få agera kollegor och arbetsdagens början och slut blev för många luddiga i kanten.

I mitt forskningsprojekt *Working from home. Re-choreographing everyday life* undersöker jag hur situationen med arbete hemifrån påverkat bostaden organisation och bruk utifrån de tre kategorierna ovan. I studien intresserar jag mig för såväl den pandemiska som den postpandemiska verkligheten. Mina perspektiv utgår från hur bostaden arkitektoniskt och socialt ramar in och skapar förutsättningar för det levda vardagslivet. Materialet som studien bygger på inkluderar berättelser från hemarbetande människor om deras upplevelser av sin hemarbetssituation, visuella avbildningar av hemarbetet under pandemin samt skriftliga rapporter i dags- och branschtidningar kring situationen med hemarbete under och efter pandemin.

I min konferenspresentation kommer jag att beskriva ramarna för mitt projekt och sedan reflektera över vilken roll bostaden kan tänkas spela som arbetsplats framåt i tiden och hur hemmakontoret kan tänkas förhålla sig till andra arbetsplatser i samhället. Är bostadens plats som i huvudsak privat sfär, så som den formulerades under sent 1800-tal, rent av över för denna gång?

Maja Willén är forskare i Konstvetenskap och lektor i Design- och konstteori på Konstfack.

HEMMAKONTOR

Fotoprojektet Hemmakontor är en samtidsdokumentation som skildrar en av de största arbetslivsförändringarna i modern tid. Det är också en fotografisk skildring av människans uppfinningsrikedom. Daniel Nilssons fotografier av de hemmakontor som poppade upp i Sverige, som ett resultat av nedstängningarna i pandemins spår, visar hur annorlunda arbetslivet blev för många av oss. Plötsligt tog vi med oss

2023-11-07

jobben hem och tvingades - via nya tekniska bekantskaper som Teams och Zoom - att bjuda in kollegor till våra stökiga tvättstugor, källare och förråd.

Under presentationen kommer Daniel Nilsson lyfta fram de människor som skildras i boken och utställningen *Hemmakontor*.

Daniel Nilsson är fotograf och baserad i Malmö.

ARBETSPLATSENS BETYDELSE FÖR UPPLEVELSE AV INKLUDERING UTIFRÅN PERSPEKTIVET ÖPPENHET - EN STUDIE OM FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH ARBETE

Presentationen tar sin utgångspunkt i arbetsplatsens betydelse för upplevelsen av inkludering i arbetet med ett särskilt fokus på funktionsnedsättning. Coronapandemin ledde till en enorm ökning av arbete hemifrån och det utgör en unik möjlighet att studera hur personer med funktionsnedsättning upplever arbetsplatsens betydelse för inkludering i arbetet samt arbetsgivarens arbete med att skapa inkludering.

Studiens teoretiska utgångspunkter är inkludering, arbetsanpassning och öppenhet kring funktionsnedsättning, områden som är väl studerade sedan tidigare, men inte utifrån perspektivet att arbeta hemifrån. Även arbete hemifrån och distansarbete är välstuderat, men väldigt sällan med hänsyn till erfarenheter av anställda med funktionsnedsättning.

Denna presentation bygger på en pågående studie finansierad av FORTE med kvalitativa data som samlats in genom fotobaserade intervjuer, dagböcker och semistrukturerade intervjuer. Mångfalden av metoder har varit ett sätt att skapa inkludering i forskningsprocessen, samtidigt som vi menar att mångfalden ger oss fördjupad kunskap om ett relativt outforskat område. Studien genomförs i kommunal sektor och våra respondenter är anställda med olika typer av funktionsnedsättning, chefer och HR-specialister. Att intervjua dessa tre grupper ger oss möjlighet att studera organisatoriska processer samt att spegla gruppernas berättelser mot varandra.

I studien använder vi tematisk analys och i denna presentation har vi särskilt analyserat svar som berör öppenhet. Målet med studien är att bidra med kunskap

2023-11-07

till ett arbetsliv som är inkluderande för personer med funktionsnedsättning efter coronapandemin.

Vi kommer att presentera preliminära resultat och diskutera arbetsplatsens betydelse för upplevelse av inkludering utifrån perspektivet öppenhet.

Kristina Palm är professor och Suzanne Millmark är doktorand i Arbetsvetenskap vid Karlstads universitet.

OLIKA VILLKOR - GEMENSAMMA INTRESSEN? SYNEN PÅ ARBETETS TID OCH PLATS HOS LO OCH TCO

Digitaliseringen har på senare år gjort det möjligt för vissa yrkesgrupper att i högre utsträckning välja var och när arbetet skall utföras. Andra yrkesgrupper har inte kunnat nyttja dessa möjligheter vilket medfört att orättvisor i arbetslivet vuxit fram som ett fackligt intresseområde. Inte minst på grund av de välfärdspolitiska konsekvenser som möjligheten att arbeta hemifrån får för olika yrkesgrupper. Frågor om karens och vård av barn träder fram som viktiga frågor som illustrerar vad som uppfattas som dubbla orättvisor. Medan vissa arbetare inte kan arbeta hemifrån på grund av arbetets utformning så tvingas de också att gå på sjukersättning och föräldrapenning medan andra kan vara hemma med bibehållen lön. I den här presentationen diskuterar jag hur arbetstagare inom de två stora centrala fackliga organisationerna LO och TCO ställer sig i frågan om flexibla arbetsformer och visar att denna form av problematik sträcker sig längre bak i tiden än vad vi kan lockas att tro.

Daniel Bodén är forskare i Etnologi och lektor vid Södertörns högskola.

DOKUMENTÄRFOTOSALONG PÅ TEMAT "OSYNLIGT ARBETE"

"Årets fotografier lyfter fram osynligt arbete på sätt vi inte hade kunnat föreställa oss. Det är fantastiska skildringar av både vardag och arbetsliv, oavlönat och betalt, från Sverige och världen. Men här finns också starka berättelser om människors inre arbete - det som inte syns på utsidan, som rör våra känslor och tankar. Alla de olika berättelserna är viktiga på sitt sätt"

Sara Grevlund, intendent vid Arbetets museum.

**ARBETETS
MUSEUM**

Laxholmen, 602 21 Norrköping
011-23 17 00
www.arbetetsmuseum.se

Måndag - söndag 10-17
Alltid fri entré

2023-11-07

17 NOVEMBER

KEYNOTE

AI OCH FRAMTIDENS ARBETSPLATS

Artificiell intelligens (AI) har det senaste decenniet gjort enorma framsteg och förändrar i accelererande fart såväl idéer om arbetets framtid som hur arbetsplatsen ser ut och organiseras. Medan skeptiker varnar för massarbetslöshet

**ARBETETS
MUSEUM**

Laxholmen, 602 21 Norrköping
011-23 17 00
www.arbetetsmuseum.se

Måndag - söndag 10-17
Alltid fri entré

menar entusiaster att AI-genererade framsteg skapar nya jobb i högre takt än gamla jobb försvinner. En sak är dock säker: AI-teknikens påverkan på arbetsmarknaden kommer att bli omfattande.

Introduktion av AI-teknik kan möjliggöra nya produktionssätt och ett bättre hushållande av offentliga resurser. Men det kan också ha en negativ påverkan på det som gör arbetet meningsfullt. På vems villkor sker skiftet till en automatiserad arbetsplats? Ett AI-system kan fungera som en outtröttligt noggrann kontorist, eller en kreativ partner med ändlös fantasi. Men de kan också vara en allseende övervakare och outgrundlig beslutsfattare. Vad innebär det när AI:n blir en kollega, eller till och med chef?

Föreläsningen utgår från frågor som dessa, och syftar till att ge en nulägesbild av hur AI redan påverkar arbetsplatser. Utifrån ett politisk-filosofiskt perspektiv belyser föreläsningen också vilka värdekonflikter detta skapar, och diskuterar några förutsägelser om vad vi kan förvänta oss i framtiden.

Markus Furendal är forskare och postdoktor på Statsvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet.

VAD HÄNDER NÄR VI TAR MED JOBBET UT?

I dessa tider av förändring och omförhandling av arbetets rum, som för kontorsarbetare tycks ha snabbspolats fram till följd av pandemin, är frågan om - och i vilken utsträckning - vi ska (få) jobba hemma, respektive på kontoret, brännande het. Min forskning handlar om ett länge förbisett rum för den här typen av arbete, som vanligtvis bedrivs inomhus och stillasittande framför en skärm, nämligen utomhusrummet.

I min presentation kommer jag att ta avstamp i det jag och mina medutforskare hittills lärt och sammanfattat om möjligheter och utmaningar med att ta med kontorsarbete ut, men mitt huvudsakliga fokus kommer att ligga på resultaten av en studie som håller på att ta form i skrivande stund. Jag håller just på att bygga en teori om vad som händer när vi tar med (kontors)arbete ut och ser mycket fram emot att få dela den med er och höra hur den klingar i era öron.

Charlotte Petersson Troije är doktorand i Arbetslivsvetenskap vid Mälardalens universitet och adjunkt inom Ledarskap och organisation vid Malmö universitet.

KONTORETS FÖRÄNDRADE ROLL SOM PLATS FÖR ARBETE

Kontoret är en av de vanligaste, om inte den vanligaste platsen för arbete. Så kom pandemin, och arbetet flyttade hem. Vad händer då nu med kontoret? Vi vill spana om kontorets betydelse inte bara som plats där arbetsuppgifter ska utföras, utan också som uttryck för organisation och individ, och en plats för det sociala och kreativa.

I den här presentation kommer vi, baserat på kapitlet *Framtidens kontor* i boken *Framtidens Arbetsliv* (Studentlitteratur 2022) samt kommande artikel i tidningen Forte, diskutera kontorets förändrade roll. Kontoret kommer att gå från en plats för arbete i egna rum eller fasta platser i landskap drivet av arbetsgivaren till:

- 1) Aktivitetsbaserade kontor med gemensamma och delade ytor i olika zoner som passar för olika typer av uppgifter och humör
- 2) Co-working ytor där olika organisationer samarbetar, eller egenföretagare hyr in sig och delar ytor med varandra
- 3) Hemmet där man kanske arbetar parallellt med familjen eller grannar

På sikt ser vi att dessa tre bildar ett ekosystem. Medarbetare kombinerar hemarbete med arbete på en co-working yta i närheten (kanske ett grannskapskontor) med besök på arbetsgivarens aktivitetsbaserade kontor. Möjligheterna blir många; vi kan bo på fler ställen i vårt avlånga land och få livskvalitet med närhet till naturen och ändå kunna ha ett kvalificerat arbete för individen; och organisationer som kan rekrytera på kompetens snarare än geografi. Men utmaningarna finns också; ensamhet och isolering i distansarbete för individen; och svårighet med översikt och samhörighet för organisation och ledning.

Avslutningsvis kommer vi att lyfta fram vad som behövs av såväl individer, organisationer och samhället för att nå möjligheterna och hantera utmaningarna.

Lena Lid Falkman, är forskare inom kommunikation, ledarskap och organisation vid Karlstads universitet och Handelshögskolan i Stockholm, Calle Rosengren är forskare i Arbetsmiljöteknik vid Lunds universitet och Kristina Palm är professor i Arbetsvetenskap vid Karlstads universitet.